

J E L E N K O R.

77. szám.

Pest, szombat september 24.

1836.

Foglalat: Magyarország (kinevezések, csanádi tisztválasztás, tűzveszélyek; zalatnai hangverseny; zombori hangverseny, budai szüret, kamrai tudósítások.) Spanyolország (a' nemzeti őrség szaporítása; ujoneszedés; a' ministerek politikai vétele; népfőlség, régebbi végzemények fölélesztése; hadi hírek; elegy.) Anglia (uj kabinet; műipar) Franciaország, Oroszország (gőzhajózás; oktatás). Elegyhír. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavizálás. Lotterla.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Ő cs. k. főlsége, Prágában f. h. 17kén, az ott jelen volt aranygyapjas vitézekkel tartott gyűlésben ugyanezen lovagrend tagjaivá következőket nevezte ki: cs. kir. fenségét Károly Ferdinánd főhget, Károly főhgfát; cs. kir. fenségét Ferencz Ferdinándot, a' modenai hg fíját; birodalmi-főkanczellárt Mitrovsky Antal grófot; az udvari haditanács elnökét Hardegg Glatz Ignác grófot; Országunk biráját Cziráky Antal grófot; a' francia udvarnál következő Apponyi Antal grófot; Liechtenstein Aloiz, Lobkovitz Ferdinánd, Schwarzenberg Adolf, Fürstenberg Károly és Oettingen-Wallenstein Fridrik hgeket; továbbá Hoyos-Sprinzenstein Erneszt gróf fővadászmestert; a' f. cs. s királyné fő udvarmesterét Dietrichstein Móríc grófot és Chotek Károly grófot Csehország fő várkapitányát. Koronázási ünnepe által indítatva továbbá következő kitüntetéseket vala kegyes ő főlsége kiosztani: az ausztriai Leopoldrend nagykeresztjét gr. Taaffe Lajos igazsági fő elnöknek; hg. Lobkovitz Longin Auguszt udvari pénz és bánya-kamrai elnöknek; gr. Ugarte Aloiz, Morvaország és Szilézia kormányzójának; b. Hessz Herman cseh főlebbvitelszéki elnöknek; hg. Thurn és Taxis Károly Anzelmek, s gr. Sternberg titkos tanácsosnak. A' vaskorona első osztálybeli rendjét: gr. Wilczek Fridrik tiroli és vorarlbergi kormányzó; b. Schmidburg József Kamil illyriai kormányzó; s gr. Hartmann Prokóp cseh fő kamrásnak. Sz. István (magyar) rend nagykeresztjét: b. Talatzko János Ádám alsó ausztriai kormányelnöknek s b. Krieg Ferencz galicziai kormánytanácsi előlölöknek. Az ausztriai Leopoldrend közép-keresztjét Enzendorf Károly lembergi főlebbviteli s büntető főtörvényszéki elnöknek; b. Wagemann Móríc cseh országtanácsi elnöknek; Prohaszka József cseh kormányzéki alelnöknek; b. Aerenthal Lexa János cseh főlebbvitelszéki elnöknek; gr. Lützwon Jeromos cseh kormányzéki tanácsosnak; Thun József, Thun-Hohenstein Ferencz s Waldstein Keresztély grófoknak; Haugvitz Henrik és Zierotin Ferencz grófok s titkos tanácsosoknak. A' vaskorona másodosztály-rendjét gr. Attems Ignác titkos tanácsos és stájerországi főkapitány. Sz. István (magyar) rend kiskeresztjét Jadeni Krticzka János Enns-tartományi kormánytanácsosnak. Az ausztriai Leopoldrend kis keresztjét: b. Löhr Antal fő udvarmesteri tanácsosnak; Mader Pál Lajos cseh országtanácsi alelnöknek; Kutsa Ambrus cseh főlebbvitelszéki tanácsosnak; Kivisch Ignác Kaurzim kerület s Höniger Ferencz Budweis kerület kapitányának; Schmid Antal morva-sziléziai kormánytanácsosnak; gr. Stollberg Leopold Brünn-kerületi kapitány; b. Henniger János cseh országos küldöttségi táblabíró; gr. Kolovrat-Krakowszky János kamarásnak; Waldstein Antal, Saint-Génois Filep, Schaffgotsche József grófoknak; b. Dalberg Károlynak, b. Bartenstein Manónak, Nagy Czryll óbrünni augusztinián apátnak és Kopetz Gusztáv prágai egyetemi tanítónak. Ezenkívül számos lett titkos, udvari és királyi tanácsossá, többen pedig különféle osztályu arany v. ezüst érdempénzt kaptak. Ugyanezen ünnepiség érzetétől áthatva, Hardegg gróhoz, az udvari fő haditanács elnökéhez intézett sajátkéziratu levelében méltóztatott ő cs. kir. főlsége, János és Ferdinánd főhget s Radeczky grófot, tábornagygyá nevezni; b. Geppert hadi-tárnokot s b. Trapp és hg. Bentheim altábornagyokat pedig, díjelengedéssel valóságos b. t. tanácsnokságra emelni, végre Mihalovics és Kinsky Antal gr. altábornagyokat Leopold rend középkeresztjével Gorzkowszky altábornagyot pedig a' vaskorona rend másodosztályu czimerével megajándékozni.

Folyó hónap 12ikén Csanád megye részéről tartatott ujító-szék alkalmakor az új tiszti kar következőleg alakult: rendszerint alispánná ifjabb Vásárhelyi János köz felkiáltással megerősített; főjegyzővé mintán Szilésy Pál eddigi főjegyző hivatalát leköszönte s helyettes alispánná választatott, Nyéky Antal eddigi főügyvéd köz felkiáltással; — főügyvédé Biró Imre eddigi aljegyző színté felkiáltással; — főadószedővé szavazati többséggel Tarnay Mihály eddigi fizetéses táblabíró; fizetéses táblabírák Návozy László, ki hasonlóképen helyettes alispánná is választatott s Dániel János, ki eddigi főbírói hivataláról leköszönt; a' makai járásban főszolgabíróvá Bánhidly Albert; eskütté Pósonyi Ferencz felkiáltással; a' nagylaki járásban szolgabíróvá felkiáltással Hofbauer Sándor; eskütté szótöbbséggel Sántha Sándor. A' battonyai járásban szolgabíróvá Szilvassy László; eskütté Kállay Ödön felkiáltással; tiszteleti főjegyzővé, mintán szolgabíróvá választásáról leköszönt, Návozy Tamás; fizetéses aljegyzővé Dániel Antal; levéltárnokká Blazy György a' főispáni helytartó általkineveztettek. Alügyvédé felkiáltással Cseresnyés István, számvéővé szavazatok többségével Hervay István, aladószedővé felkiáltással Bánfy József, katonai biztossá Vargha Pál; Csendbiztosokká a' makai járásban László András, a' battonyaiban Kövér István.

Rémítők valának ama hírek mellyeket Jelenkorunk egy darab idő óta a' gyújtogatások, s pusztító nyavalyák felől Mátra vidéké-

ről, s hazánk keleti részéről közölt. Hasonló csapások látogaták meg legközelebb Soprony vármegyét is, mellynek rövid idő alatt három legnépesebb magyar városa lett a' duló elem martaléka. Első volt Csorna, hol még a' mult jul. 17én mint egy hetven igen népes család fosztatott meg minden takarmányától, s lak és gazdasági épületeitől. Nagy szerencsésejökre, még életük a' mezőről esürekbe nem takarított. Eszterházy hgnek azonban, mint nagyobb részben földesurnak, nagy terjedésü majorja minden szülességgel együtt elégett. Sept. 7én felső sz. Miklóst érte a' rettentő csapás, melly annál súlyosb, mivel még üszkeik is alig hamvadtak el s házaik s más gazdasági épületeik alig emelkedének föl romjaikból az 1835 aprilisi kétszeres égés után, s már ismét tűzszakmánya lett. Mintegy reggeli 10 és 11 óra közben t. i. a' városnak dél-nyugati végén egy kazal szalma lobbot vetett, a' közelebbi házra is kiterjesztvén dühét az épen délnyugatról fuvó szél sebes szárnyain, nagyobb részét a' városnak tűzárral borítá, melly gátolatlanul pusztíta mindaddig, míg nagy terjedésü s cseréppel fődött középületek nem szűltek ellene. A' szomszéd helységekből számosan érkezett segedelmi feekendők, de különösen a' mennyei gondviselesnek azon jótéteménye daczára is, hogy egy alig észrevehető kerekedett felbő, az egekbe emelkedő lángokat sűrű cseppjeivel tikkasztá, s az épületeket, s gyulható szereket megáztatván tűzi fogékonyaságuktól megfosztá, 75 gazda, és 4 zsellérház, esüröstül s minden termékestül hamuvá lön. A' kár meghalad 113 ezer frtot s ennek legnagyobb része a' szegény adózó nép tulajdonát érte. A' szerencsétlenséget még az is nevelé, hogy a' férjfiak nagyobb részint a' Répeze folyó tisztogatásával idegen határban foglalatostoktak s mire haza szaladtak, házaik füstölő helyeit már a' szél fujdogálta. — De még itt nem volt szünete a' grászos történetnek. Másnap t. i. vagy is Kisasszony napján délutáni egy és két óra között ismét komoly füstfelleg mutatá a' szomszéd Iván falu szerencsétlenségét, hol is kevés idő alatt mintegy 830 személy jutott végínségre. A' tűz Széchenyi Pál gróf majorjában kerekedett, s csak hamar feldult mindent, mi csak a' szél vonatja szerint utjában volt, ellen nem állhatván a' cseréppel fődött legmagasb kőépületek is. Leégett a' grófnak minden gazdasági épülete, nyolcz ezer kezeslet meghaladó termése s minden egyéb takarmánya, úgy hogy egy szál szalma vagy egyéb gyuladható szer nem maradt; leégett ezen kívül a' városnak egész napkeleti-része vagy is hasonfele; 63 gazda és számos zsellér fosztatott meg néhánypercz alatt mindenétől. A' kik valamijöket menteni bítrak voltak, éltüket kockáztatták: s közülök egy merészségenek áldozatja is lön; égési sebeikben többen synylödnék. — A' kár száz ezereket fölmut. Ezen boldogtalanok nem ön vigyázatlanságuknak lettenek áldozati s így annál méltóbbak a' rokon-szívek részvételére, s a' tehetőskek segedelmezésire! Felszólítunk tehát minden emberbarátot, minden nemes tette kész és hajló szívűeket azok példája követésére, kik mihelyt a' szerencsétlenségről értesítve valának, azonnal gyors, és sikeres segedelmet nyujtának a' megkeserülteknek. Ezek közt ragyognak gróf Széchenyi Lajos ur hitvese Wurmbrand Francziska grófné s Juránics Antal győri püspök ur, ki épen e' ns. megye keblében, az irtózatos cholera dulasival sem törődvén, az attól meglepetett helyeken is valóságos apostoli buzgósággal, s lelki bátorsággal a' bérmlás szentségét osztogatván ki, a' kesergők panasza megindulva mind a' sz. Miklósiaikat mind az Iványiakat jeles summával megvigasztalta. Mind a' sz. Miklósiaikat, mind az Iványiak számára küldendő kegyes adományokat elfogadja Sopronyban t. Pethe Bálint adószedő ur s a' helybeli plebanus urak.

Szintilly borzasztó veszélyt hozott Békes-Komlós helysége e' f. h. 9ike, melly napon annak majd egy harmada, szám szerint 261 ház s több melléképület lön hamuva. Rettentő volt már magában csak azon orkán is, melly délutáni 4¹/₂ órakor szinte éji sötétséggel borította be a' vidéket; s ezen végitelethez hasonló tümemény közben majd minden utcán egyszerre harsant meg e' rémítő kiáltás: „tűz! tűz!” Néhány percz mulva lángtengerben állott már a' két paplak, három iskola, két malom s a' falu jobb része, mellyt a' szelvész által hirtelen elárasztott elem dühétől ótalalmazni nem is igen lehetett. A' házak, bul csak keveset hordhatának ki s így a' különben is szűkölködő lakosok majd végínségre jutottak. Azonban nyomon találkoztak nemes lelkü emberbarátok, kik a' sanyargóknak segélyt nyujtani sziveskedtek. Első volt köztük Boeczko Dániel tábl. ur, ki a' legszükségeseb élelem-től megfosztottnak tüstint 100 pozsonyi mérőt osztá ki. Áldás öröküljön illy jótékony kezeken!

Miskolczon julutolsó napjaiban tartatott a' kir. nemzeti főiskolákban, a' mind két nemü tanulók előmenetét tárgyazó nyilvános próbatétel, melly az idén annál érdekeseb volt, mivel a' mult évben itt meghalálozott Martin József végintézete szerint, egyedül ollyatén szegény adózó szülektől származott gyermekekre, kik magokat a' tanulásban küntetik, érdemdíjult hagyott évenkénti ezer v. cz. frtnak kamatja ez alkalommal a' pályát jól megfutottak közt osztatott ki. Ezen érdekeseb, s főkép a' szegény gyermekek műve ödesét eszközlő tárgy sikereseb előmozdítása végett Thassy Miklós kanonok s helybeli plebanus ur a' nemzeti iskolák kerületi kormányzója s helybeli igazgatója, a' próbatételre számosan egybegyűlt szülek, s hallgatók előtt fontos beszéddel adván elő a' szüleknek gyermekeik nevelésével hazájok iránti, s ez által magzatjaik előmenetelökre közvetlen kiható fő kötelességüket, s megemlítvén boldogult Martin Józsefnek is azon szép lelkü áldozatát, mi szerint a' szegény nemtelen származásu leánykák ezéltirányos neveltetesök végett is ötezer v. cz. frtot hagyott, hogy annak esztendőnkénti járó kamatjából egy alkalmas nevelőasszony fizetessék, ki az említett

lányakat mindenféle asszonyi munkákra oktassa. Érzékenyítő vala lát-
ni a szegény szülők öröm és hála-könyvét, hallani miként áldák jölvő-
jök porait, s miként nyilvánították forró köszönetüket a kormányzó iránt,
midőn ez a számosan összesereglett vendégek által kijelentett közhely-
benhagyás mellett a szegény tanuló (4 r. katolikus, 1 reform. és 1 gö-
rög egyesült vallású) között az esztendői kamat 60 v. frtból álló jutal-
mat kiosztotta. — A hagyományzó Martin József idegen származatu
adófizető volt; de közöttünk élteben hazafiai szeretetet, halála után
pedig ilyen szép hála-köszorút nyert; mert sok jótékony hagyományi közöttünk
öt felejtlené teszik.

Zalatnán folyó évben hangászkolát nyitatta több mive-
lőds-barát által összeadott tőkepenzen a helybeli buzgó lelkész
's kir. gymnasiumbeli oktató Staerker József ur, mellyben már
az idén is 40—50 fű 's 16 leány-növendék vön tanítást a han-
gászat 's éneklésben. Milly előmenetelt tettek csak 8 héti szorga-
lom után is, örömmel látá azon szép számú hallgatóság, melly f.
h. Skán tartott próbatételükön megjelent. Nem magasztalhatni elég-
gé Trischler Jakab hangázmester szorgalmát, ki e' többnyire gyön-
ge növendékek szívét 's lelkét a' magasb és szebb iránt fogékony-
nyá tenni e' rövid idő alatt is olly jó sikerrel iparkodott.

Zombor szép jelenségét adá legközelebb azon felebaráti
szeretetnek, melly az inségben szenvedőket nemeslelkűleg gyá-
molítani kész. A' néhány hét előtt kiűtött tűzveszély által teteme-
sül megkárosult azon szabó javára ugyanis, kit a' marczona lán-
gok nem csak házából 's ebben volt mindennemű bútortól, hanem
serdült kora, 's táplálati segéd leányától is megfosztottak, váloga-
sertült műdarabokból, több szép lelkű műkedvelő, számos részve-
vő hallgatóság jelenlétében, hangversenyt tartott.

A' budai hegyeken f. h. 20kán kezdék el a' szűretelést.
Mennyiségre nézve ugyan nem nagy reményök lehet a' szőlős
gazdáknak, de az nagyon valószínű, hogy szesz- és zamat-teljesb
bor válik az ép hordókba töltendő idei mustból az 1834kinél.

A' magyar kir. udvari kamra Pechata Károly helyére utól-
só ingrossistává eddigi járulok Schober Aloizt, 's ennek helyébe
utolsó járulokká eddig fizetéselen pranicans Suppini Ödönt nevez-
te ki. Varasdi só-mázsamester Nonner Vincze, 's a' königsfeldi
alerdész Moldovány János meghalóztak.

SPANYOLORSZÁG

A' Gaceta de Madrid sept. 1rül tudósítást közli a' belügy-
ministernek az igazgató királynéhoz, mellyben az a' polgári hi-
vatalokra nézve jobb szerkezetet 's új tisztviselőket, a' fegyver-
viselőkre nézve pedig nemzetőrség-szaporítást kér 's ezeket egy-
szersmind az ország jövődő boldogsága alapjának kívánja tekin-
tetni. A' saját hivatalkörébe tartozó tisztekre nézve azt találja il-
lőnek, hogy azon férjfiak helyeztessenek ismét oda, kik a' con-
stitutio előbbi divatozása alatt, hazafi buzgalommal viselték hiva-
talaikat, 's a' szabadságot legutólsó pillanatig védék; ha különben
erre megkivántató erejüket, korbelti eleműtség miatt, el nem vesz-
tették. Ennek következtében olly tartalmu végzés jelent meg
aug. 30kán, hogy csupán olly férjfiak ajánlattanak a' főltségének
hivatalokra, kiknek alkotmányiránti hódolatjuk isméretes. 's kik mi-
dőn magokat a' szabadsággal azonították (identificálták), legbiztosb
kezeséget állítottak, hogy a' jó ügynek igazán kívánnak szolgálni.
A' nemzeti őrsereg csökkentét 's rendbomlót elismérik, noha
különben bátorsága 's hazafi érzete folyvást tündöklő. Számát
gyarapítani azonban minden esetre szükséges; mire nézve aug.
30kán költ végzemény a' következőket rendel: 1) Minden tar-
tomány-igazgatónak kötelességében áll, az illető kerületbeli nemzeti
őrség számát kitelhető iparral többíteni, és pedig az ismét erőbe lép-
tetett 1822ik jun. 29ki végzemény rendelkezései szerint. (E' vég-
zemény minden spanyolt kötelez fegyverviselésre 18 éves kortól
fogva 45ig. A' katonaság, szerinte önkényes 's rendez osztály-
ból áll. Az elsőbe 18 évűek léphetnek, a' másodikba jutni kívá-
nóknak már el kelle érniök a' 20at. Tisztjeit a' legénység választja
fejenkénti szavazással; hasonlólag választanak ezek is magoknak
főbb tiszteket és parancsnokot. (A' polgári hatóságok semmi befo-
lyással nincsenek.) 2) A' nemzeti őrség czélszerűbb rend-zkedése
tekintetéből minden tartományban fölláttatik a' belügy-minister
fölvigvázása alatt egy vezéri és alügyelői hivatal. 3) A' tartományi
küldöttségek, osztályokra, zászlóaljakra, gyalogszázadokra különözve
rendezzék a' nemzeti őrséget. —

A' Revista 's más egyéb lapok elégtelenség a' királyné
azon végzeményével, mi szerint 50 ezer nemzeti őrség tústint
hadlábba állittatik. „Ujenczok, ugymond, nem igen fogják a' ki-
rályné ügyét előmozdíthatni; erre tanult, jól rendezett 's gyakor-
lott katonaság kívántatnék; mindenek föltt pedig pénz.“ A' „Cas-
tellano“ hasonlólag boszorkodást nyilatkozott az ujenczszedés miatt,
's hamarkodott rendszabálynak nevezi azt. „Miért küldeni olly sok
új áldozatot ismét a' hadsereghez? így szólal föl a' nevezett lap;
miért tűzni ki ezen új legénységet a' kórházakban elkerülhet-
len halálnak, mint ez már a' legutólsó szedés negyed részével
történt? De méltán kérdezhetni e' lapokat: vajjon mivel vihatni
tehat ki a' királyné ügyét a' carlosiak ellen? Vajjon a' nemzet
lelkedése, mellytől a' lázadóknak tústinti megaláztatását lehet
várni, olly csekély, olly hanyag e, hogy azon rendszabályok,
mellyek alkalmat nyújtanak a' lázadók ellen kilövelhetni sújtó vil-
lámaikat, a' nép között elégtelenséget támaszthat? A' földből akar-
nak e' fegyvereket előteremteni? Vagy lemondottak már azon
nemzeti buzgalomról, melly magának a' carlosiak megsemitését
kitűző? Vagy még mindegyre idegen beavatkozás után ahítoznak?

Ha azt akarják, hogy a' pártosak által kis idő mulva egészen falak
közé ne szoríttassunk, valamely oldalról csak hatalommal kell föl-
lépni; 's ezt másképp, mint az érintett módon, alig eszközölhetni.

A' ministerek politikai viseletéről ezeket közli az aug. 31.
Gaceta: „A' mostani ministerek másíthatlanul elhatározzák, mago-
kat a' sajtó bírálatainak alávetni személyök 's tetteikre nézve, még
pedig úgy, hogy őket illetőleg még a' sajtótörvényekben szabott
büntetéseket is kizárják. A' hírlapok által elejőkbe terjesztendő jó
tanácsot készséggel használandják, 's a' szólásmódok 's kifejezések
ellen nem fakadnak ki, ha netalán önszeretetüket sértve találják
is; mert jól tudják, hogy a' constitutionalis rendszernél fogva,
pártos felek közt, a' minister az engesztelő áldozat. De midőn
magokat egy részről teljesen feláldozzák, más részről hajthatlan
szigorúsággal fognak viseltetni a' sajtó visszaélései ellen, mellyek
által az igazgató-királyné neve, 's főlleges leányának kiskorusága
végre a' nyilvános rend és kormányzati egység megtámadtatának.
Olly iratok, mellyek a' constitutionalis fejedelemiség alapjait földelni
vagy gyengíteni, az alkotmányos hatóságok ellen engedtelenségre
nógatni, a' népfölsegi eszmének palástja alatt a' tartományokban
viszavonást 's egyenlenséget támasztani vagy pártolni, szövet-
ségi rendszert alakítani ügyekhez, rendbontó 's zendítő szellemű-
eknek fognak tekinteni; különösen ha olly időszakiratokban kö-
zöltetnek olly nézetek, mellyek az aug. 13kán elfogadott cadixi
constitutio, mint határtalan szabadság ellen zugolódtak, most pe-
dig többet követelének, mint ezen constitutio enged; mert ezek
nyilván törvénytelenüliséget ohajtnak. Addig pedig, míg azon pil-
lanat eljövend, midőn az ollyféle iratok az illető bíróságoknak át-
adhatók lesznek, nem késik a' kormány azokat a' közvélemény
előtt bevádolni. A' spanyol nemzet illőleg tudandja őket méltány-
lani. Nem hitte ez, midőn az 1812ki alkotmányt kívánta 's el-
fogadta, azt, hogy ezen constitutio által kiküldött felsősége, min-
den együttműködést kizárjon, mint ezt amaz iratok erősítik.
A' népfölsegi mindegyre áll; 's folyvást gyakorolják azt az alap-
törvények által rendelt hatóságok. A' spanyolok soha sem talá-
landják egy alkotmányos fejedelmű országra alkalmazhatónak a' nép-
király nevet, melly csak hódító respublika illhetett. minő a' romai
volt. Soha sem fogják hinni, hogy a' népfölsegi megóvására, a'
constitutio föntartásán kívül más egyéb is kívántatik. Minden más
alapelv, mellyet némelylek cifra kifejezésekben a' nyilvános tör-
vények sorába igtatni szándékoznak, fejtelenségre kísér, 's ve-
szélybe döntő. Végre átlátandják a' spanyolok azt is, hogy a' jelen
körülmények közt, midőn még sem állandó cortes-küldöttség-sem
országtanács nem létezik, a' kormánynak magát az alaptörvények
értelmében rendeznie lehetlen. Nemzetünk megtanulta már a' sza-
badságot, de tudja, hogy a' szabadság fölttele a' törvények i-
ránti engedelmeskedés, mellyek t. i. a' nyilvános rendet 's a' pol-
gárok függetlenségét biztosítják. Nem fog tehát azon csal-
kodásoknak hitelt adni, mellyekkel őt elámitni törekednek.“ E'
közvetlenül ismét sok ismértető bélyeget foglal magában a' spanyol
viszonyokra nézve. Nevezetes benne a' szövetkezési ügyek-
zetek megemlézése, melly e' szerint Spanyolországban újra föléledt.

Madridból sept. 3rül következők irnak: „A' nép itt a' föl-
ség. Hiában törekedett a' ministerium ezen népmagasulást csak
méréskelni is; mert hatalmilag éreztetik vele, hogy ha állását meg-
akarja tartani, a' la Granjában kimutatott irányt kell követnie. Né-
melly buzgó honfiak küldöttsége sürgetésre, kik Lopez megve-
retése hírével a' ministertanács elnökéhez siettek, parancs ment
több őrkatonasági zászlóaljnak, Guadalaxarába menetelre. A' kir.
őrséget a' nemzeti katonaság váltá föl több ponton; 's ámbár a'
rend és fenyték nem a' legszigorubb volt a' kiinduló katonaság
között, mégis a' Tragalát soha nem énekeltek köz hanguabban, mint
épen ekkor. Azonban a' Tragala-énekkel és Riego hymnusszal
nem hagyják magokat elijesztetni a' carlosiak, kik a' kormány
mostani kérelmes állapotjánál fogva olly vérszemet kaptak, hogy
csapatjaik szinte la Granjái merészkedtek. A' dolgok jelen ál-
lása olyan, hogy a' lakosok közt csak nyugtalanságot, a' minis-
terek iránt pedig csak bizodalmatlanságot szülhet. Van szó né-
melly változásról, melly a' kabinet szerkezetében fog történni. Tár-
sas körökben azt hirtelik, hogy Arguelles, Evaristo San-Miguel,
Olozaga és Martin de los Heros leend meghíva az ügyek kormány-
zására. Leendő al-országtitoknokul Joaquim Maria Lopezt említik;
Caballeroval fönlálló szoros barátsága miatt azonban alig nyrendi
el azon hivatal. A' Gaceta-nak minden közleményi sera elegendők
a' polgárokat megnyugtanni, 's mivel a' minap alakított „cabinet
noir“ (fekete kabinet) azt tudatá a' kormánnyal, milly kevés bizodalom
van általában az országos hivatalok iránt: úgy mondják, nem sokára
legszigorubb rendszabályok fognak megállapítani a' kívándorlók
ellen; mire nézve, ha szabad hitelt adni a' híreknek, létesülni fog
a' jószágkobbzás (confiscatio) elve is. A' cabinet noir fölláttatása ter-
vét Mendizabalnak tulajdonítják némelly jól értesített emberek.

A' Gaceta de Madrid, sept. 4rül, egész sorát közli azon kir.
végzeményeknek, mellyek által az előbbi cortes-határozatok föléles-
tetnek. Az 1) közölök, az 1821 apr. 17ki határozatot 's az 1822
máj. 2ki rendelményt tárgyazza, melly a' constitutio és kir. hatalom
ellen összeesküvőket katonai ítélőszék elibe állíttatni parancsolja;
a' 2) különféle bíróságok előtti törvénykezésséről, a' bevádoltakkal
bánásmódról 's békebírákról szól; a' 3) az 1814 apr. 12ki vég-

kertében van egy kis épület hol közönségesen tartózkodni szokott. Azon pillanatban, midőn Montebello ez épülethől kilépett, puskalövés durrant ablakára, 's' a' golyó feje fölött repült el. A' követség háznál Montebello részére a' legnagyobb bátorsági rendszabályokat tették, semmi idegent sem bocsátanak elibe, ha nem isméri Montebello minden pillantásban névtelen leveleket kap, teli sértések 's' fenyegetésekkel. Belleval meg van bizva, hogy a' kormányznak terjeszse elő e' helyzetét 's' gyors határozást kívánjon. Legalább a' ministerium baráti azt mondják. Mi a' Montebello boldogtalan állása által ön magára vont veszélyeket igen túlagosoknak tartjuk. Úgy látszik, el vannak szánva, a' doctrina ezen hívet folyvást lámagotni 's' néhány monarchiai fendörgést megpróbálni a' schweizi demotratia ellen. De hihetőleg mind ez pusztá hír, mely a' j. des Débats kissé homályos megjegyzéséből támadt.

Thiers a' volt első minister 8a és 9e közti éjjel Oroszországba utazott el; mondják, hogy utazásában Schweizot 's' Németországba is szándéka meglátogatni.

A' la Paix című hírlap, mely most az új doctrinalre ministerium organuma, azt nyilvánítja, hogy a' kabinet még semmi lépést sem tehet ugyan a' spanyol ügyben, 's' be kell várni a' dolgok hővebb kifejlését, de örültnek kellene lennie, ha azt o-hajthatná, hogy d. Carlos győzzön. — A' Journal des Débats fenyegető cikket közöl Schweiz ellen Conseil dolgában, 's' azt állítja, hogy a' francia követség becsülete Schweizban igen megcsontkított ez által. — A' Journal du Commerce egyenesen kimondja azon véleményét, hogy az új ministeriumot a' kamarák, mihelyt összejövendek, meg fogják bukítani. — A' Messenger ellenmond néhány hírlap azon állításának, mely szerint Murat asszonyság, az egykori nápolyi királyné Montalivet gróf közbenjárására engedelmet nyert volna Franciaországban lakásra, mivel az engedelem csupán a' végbül adatott, hogy három hónapra Parisba jöhessen, hol némi, több millióra menő pénzügyet kell neki elintéznie. — Gisquet a' nagy hírű rendőr-ispán, e' hivataláról lemondott, 's' úgy hiszik, Delessert Gábor fogja helyét elfoglalni, ki eddig chartresi megyeispán volt.

St. François erősség katonai börtönében Aireben zenebona volt. Egy katona fogoly t. i. örökségéhez jutván megvendéglé pajtásit borral, 's' megittasodván holmit összetördelt, mi miatt elzárták. Lakmározó pajtásai azonban összecsoportozván, megszabadíthatása végett kirángatták a' sétálásra szabott udvartér korlátját képező karókat, 's' csupán akkor csilapíthatattak le, midőn a' parancsnok rájuk tüzelte. A' kolompasok közül kettő halva maradt, a' többi, kik közt számos megsérült, haditörvényszék elé fog állítani. — Az éjjeli megtámadások a' fő város utcáiban, melyek egy ideig megszűntek, úgy látszik ismét meg kezdenek ujulni. — Armand Carrel emlékére az aláírás sept. 10én már 11,455, frankra ment. — Clairvauxban a' közép-börtönben nagyon uralkodott a' súly, de a' tett rendszabályokra alább kezdett hagyni. A' politikai foglyok, kik itten töltik fogságuk idejét, panaszkodnak a' parisi lapokban, hogy nem eléggé különbítik el őket a' súlyosoktól, 's' hogy amazok ruházatát adják nekik, 's' tiz esti órán túl nem szabad nekik többé gyertyát égetni 's' a' t. hogy a' hus, mel yet kapnak, jó ugyan, de mindig ugyanaz, 's' végre megunják.

Aug. 25kén tartott Parisban Mignerón-Reny asszonyság leánynevelő intézetében a' jutalomosztás. Lefort az első kerület máireje volt az elnök; körülte egész ifju leánykák serege ült, ékesen ruházva 's' örömmosolygó szemekkel. A' fehérén öltözött vidám alakok körében volt egy gyászruhás. Minden tekintet e' szegény árva fűge. A' teremben volt anyák mindegyike meg akará őt ölelni és szívéhez szorítani; a' társleányok részvevő kebellet tolongának mellé; 's' ez érdekes csoportulat közül kihangzék a' Quesada név. Az árva leány t. i. Quesadának unokahuga 's' a' szerencsétlen Donadionak, a' malagai támadás áldozatának leánya volt.

O R O S Z O R S Z Á G.

A' csár aug. 20án indult ki Peterhofból, 's' másnap reggel Nowgorodban szemlélte meg a' katonaságot, aug. 22én pedig a' Moszkvától 57. werstnyire összevont 16ik katona-osztályt. 's' még azon nap éjszakáján érkezett Moszkvába, hol másnap reggel a' Kreml teli volt a' császárt látni ohajtó néppel. 11. órakor a' csár a' székesegyházba ment, később a' seregket szemlélte meg. Aug. 24én ismét csupán a' katonasággal foglalkozott. — Aug. 11én a' Bodruiskban épített két gózhajó, a' „Koronaörökös“ és „Konstantin“ nagy népcsoportozás közt indult onnan ki, terhes hajókat a' Dnieperből Kremenschuktól Kiewig, 's' más mellék folyókba vontatni. E' vállalat részvénytársaságon alapul. — Tiflisben e' cím alatt „Gazette transcaucasienne.“ új hírlap fog megjelenni. — Woronesk kerületben Wassilischikow J. J. gróf jószágán Bolschaja-Saddwaja mellett példány-juhászat állittatik fel, mely végre már 1600 juh, 's' 100 kos rendeltetett meg Szászországból és Sziléziából.

Woronzof gróf Uj-oroszország főkormányzója jul. 26a és 31e közt, Kertschből gózhajón a' fekete tenger keleti partjait látogatta meg, utitársa volt Witt gr. lovassági tábornok. Mindennütt kiszállottak, hol csak lehetett, 's' Anapától Potliig megszemlélték a' tanyázó seregeket. Poti erősségnél azonban a' nagy zivatar 's' vész miatt nem juthattak partra. Mindnyájan, kik ez utazásban részt vettek, nem győzik eléggé magasztalni a' meglátogatott tájak

szépségét. — Aug. 16kán Renben Bessarábiában nagy csapat sáska mutatkozott, mely a' Dunán jött által, 's' a' még be nem takarított gabonában, kölesben 's' kukoriczában nagy kárt okozott. A' csapat Beszarabia belsője felé tartott. — Báró Barante, a' kir. Francia követség az orosz udvarnál, ki a' ezárt mostani utjában egész Moszkváig kísérte, onnan visszatért Sz. Pétervába. — Azon rendelésnél fogva, mely most minden kétszáz főtől egyet katonajoncznak parancsol állittatni, úgy hiszik, az így előállandó ujonczok száma 125 ezerre fog menni ha kihagyván az ujonczállítástól szabad tartományokat, a' birodalom népsége 50. millióra tételik. —

Oroszországban egy könyv jelent meg, a' nyilvános oktatás előhaladtát 1835ig magában foglaló. Kitészik ebből, milly lelkes ügyekezettel van Miklós csár a' birodalma alatti országok művelődése előmozdításán. Szerinte az egész birodalom 10 tudományvagy is oskolakerületre van fölosztva, mellynek elseje a' sz. Pétervári, utolsója pedig a' szibériai; van 6 egyeteme, t. i. sz. Pétervárott, Moszkvában, Charkow, Kasan, Dorpát és Kiewben, számos többek függő gymnasiummal és falusi oskolával, ezeken kívül van a' sz. Pétervári és moszkvai akademia 's' 1682 nyilvános oktató intézet, mellynek legalább is negyed része a' mostani csár alatt keletkezett. Ezen intézetekben a' mult év alatt 85,707 személy nyert oktatást. A' könyvtárak közt 3diknak tartatik Európában a' sz. Pétervári, mely 395 ezer nyomtatott könyvet 's' 16941 kéziratot foglal magában, 's' így csak a' parisi és müncheni előzi meg. Ritkaságai közé tartozik a' Persiában nem rég köre nyomott Korán példánya. A' gymnasiumbeli oktatás fő tárgyai, a' görög, latin, francia, angol és német nyelven kívül a' keleti nyelvek, mellyeknek tanítási középpontja Kasan, hol az egyetem mintegy összesítője gyanánt szolgál a' keleti és nyugati művelődésnek 's' az intézetben az arab, perza, török, tatár és mongol nyelv tanittatik. Oroszországban 1835 folytában 584 eredeti munka és 124 fordítás jelent meg; külföldről 300 ezer kötetet vittek be. Kitévő a' kormány azon irányja, mi szerint a' lehetőségig csak honfiakat alkalmaz már most tanítói hivatalokra. A' tanulók közt semmi különbséget nem okoz a' vallás, mindenféle hitűek vegyest járnak az iskolákat. — Keresztényen, zsidó, török, tatár, kalmuk, büret, egyiránt befo-gadtatik. — Van kerületi könyvtár is, száma 20, mellyek közül némellyik 10 ezer kötettel bír.

E L E G Y H I R.

Hír szerint egy lyoni gyógyszerárus olly fölfedezést tön, mi szerint a' katonaságnak az eddigi barna kenyér helyett egészen fehérét szolgáltatni ár-nagyobbítás nélkül, fontját t. i. egy váltó garasba számítván. Abeli ajánkozására, hogy kész leend titkát a' kormánnyal közölni: Parisba hivaték, 's' a' hatóságok jelenlétében több orvos által tett vizsgálat után olly hasznosnak találták e' fölfedezést, hogy föltalálóját nagy jutalommal szándékoznak megtisztelni.

A' parisi homoeopatha orvosok aug. 10kén Parisban Hahnemann tiszteletére, ennek lakában, orvosi rangra emeltetése 57ik évnapiat üllötték. Ezen ünnepre München, Lipese 's' Németország egyéb városibul is gyülekeztek orvosok Parisba. — Lembergben m. h. 21kén adta által ó fölsége rendeléséből a' galicziai érsek és primás a' jezuita szerzetnek ezen rend hajdani birtokában volt szép izletű egyházát, az alkalomhoz illő szertartásokkal 's' ünnepiséggel. Ezentul tehát az isteni szolgálatot ez egyházban ismét az említett szerzet papjai végzendik, mint ezelőtt 63 évvel.

Green urak most egy olly léggolyón dolgoznak, melly leg-alább is 10 személyt viend a' levegőbe.

Gabonaár Pest 's' vidéki városink piaczin; pozs. mérője váltó gar.

	buzs.	kétszer.	roz.	árpa.	gab.	kukur.	köles.
sept. 9én Arad	86	66	62	50	41	80	—
„ 9én N. Becaker.	90-80	65-60	—	45	40	80	—
„ 9én Temesvár	87-70	—	40	48	35	70	—
„ 10én Pécs	80-70	60-55	50-45	55	30	80	—
„ 10én Baja	93-70	58-47	43	48	33	80	—
„ 10én Miskolca	92-90	70-66	54-50	48-45	30-25	35-80	200-198
„ 12én Beszterczeb	110-87	—	64-56	63-55	28-26	—	—
„ 13án Debreczen	110-95	80-65	65-60	60-55	40	92-90	110-105
„ 14én Losoncz	100-90	—	54-50	50	28-25	120	—
„ 15én Mosony	105-72	58-52	56-52	46-42	43-40	100-90	—
„ 16án Uj-Becse	100-90	85-75	—	45-40	45-40	—	—
„ 16án Pozsony	100-80	—	55-48	48-40	39-35	108	—
„ 16án Soprony	112-85	—	65-60	60-54	50-40	110-90	—
„ 16án N. Szomb.	95-86	—	47-44	40-38	32-22	—	—
„ 17én Szeged	90-80	80-70	60	50	50	80	120-110
„ 23án Pest	106-93	83-70	56-50	58-53	40-38	100-86	—

Gabonaár Erdélyben vékaja. Zilahon 20 kupás (pintes), egyebütt 16.

aug. 20én Brassó	31-37	30-32	17	18	8-9	19	—
„ 27én N. Enyed	30-33	17-20	16-17	—	10	14-20	—
„ 25én Torda	20-22	14-16	12	8	6	12-14	—
„ 27én Dézs	32-36	20-24	—	—	10	20	—
„ 23án Zilah	40-46	24-30	20	—	14	30-34	—
sep. 13án Kolozsvár:	27-30	20-22	14-16	12	10	20-22	—

Pénzkelet: sept. 21én: 5 pCtes stat. köt. 103 3/32; — 4 pCtes: 99 31/32 — 3 pCtes — 74 3/16; bécsi bankkötelez. 2 1/2 pCtes: 65 3/4 — 1834 statköl- esön 506 1/4 — Bankrészevény 1340 3/4
Dunavizállítás: 22kén 4' 8" 6" — 23kén 4' 7" 9" — 24kén 4' 6" 9"
Budai lotteria sept. 21kén: 24. 62. 58. 39. 25.